

VATES

r n f o

1 ■ 2007

Välityömarkkinat,
keisarin uudet vaatteet? s. 8

Kansliapäällikkö Välimäki:
Työ on parasta sosiaaliturvaa s. 16
Työhönvalmennus on yhtä siellä
ja toista täällä s. 18

Sari Pirisen kyvyt otettiin
käyttöön Vantaan
Antikvariaatissa
s. 4

VATES-info on VATES-säätiön tiedotuslehti, jossa on ajankohtaista tietoa vajaakuntoisten työllistymisestä.

Päätoimittaja

Marjatta Varanka

Toimitussihteeri

Juha Saarinen
Puh. (09) 7527 5506
juha.saarinen@vates.fi

Toimittaja:
Arto Vilmi

Osoite

PL 40, 00621 Helsinki
(Oltermannintie 8)
Puh. (09) 7527 551
Faksi (09) 7527 5521

Osoitteenmuutokset ja tilaukset:

Marianne Kaunismäki
Puh. (09) 7527 5502
marianne.kaunismaki@vates.fi

VATES-info 2 / 2007
ilmestyy kesäkuussa 2007.
Siihen tarkoitettua aineistoa tulee olla
toimituksessa viimeistään 16.4.2007.

Toimitus toivoo lukijoilta palautetta,
juttuideoita, käytännön esimerkkejä
ja kokemuksia.

Ulkoasu / piirroksat
Markku Böök

Kannen kuva
Pekka Pajuvirta

Painopaikka
Savion Kirjapaino Oy

Painos
6500 kpl

VATES-info on ilmainen.
Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Välityömarkkinoilla parempaan vuoropuheluun ja tavoitteiden asetteluun!

Maaliskuu 2007

Työhallinto on ottanut käyttöön uuden käsitteen, välityömarkkinat. Sillä se tarkoittaa työnhakijan työ- ja toimintakyvyn ja osaamisen arviointia sekä elämäntilanteen parantamista. Käsite pitää sisällään myös työhön kuntouttavia sekä työmarkkinavalmiuksia parantavia palveluja.

Tunnistan, että johtamani organisaatio, lahtelainen Avain-säätiö tuottaa mm. edellä mainittuja palveluja. Saimme siis uuden nimen kuvaamaan toimiamme, mutta saammeko sen myötä myös jotain uutta itse toimintaan?

Erilaiset työmarkkinatoimenpiteet ovat tilastojen mukaan lisääntyneet, mutta kuinka usein ne johtavat työllistymiseen, on jo toinen kysymys. Tosiasia on, että liian moni vaikeasti työllistyvä siirtyy toimenpiteestä toiseen ja turhautuu, kun lopullinen tavoite, työllistyminen, ei onnistu.

Työhallinto lupaa kehittää välityömarkkinoiden rahoitusmalleja sekä samalla yksinkertaistaa ja selkiyttää työmarkkinatoimenpiteitä. Työmarkkinoille pääsyä edesauttaisikin mielestäni se, että työllistettävällä olisi käytettävissä työhönvalmentajan riittävän pitkä tuki työllistymisen alkuvaiheessa. Valmentajan apua tarvitaan myös koulutuksesta työelämään siirtymisessä.

Toisaalta näen, että välityömarkkinakäsitteellä on mahdollista myös lisätä ymmärrystä työmarkkinatoimenpiteiden tavoitteasettelusta. Oleellista työllistämistoiminnassakin on, että tavoitteet asetetaan mahdollisimman realistisesti, jolloin keskustelu saavutetuista tuloksista tulee yksiselitteisemmäksi. Jos esimerkiksi työelämävalmiuksia ei ole, ja siitä huolimatta onnistumista mitataan pysyvällä työpaikalla, on mittari mielestäni väärä.

Avain-säätiön tänä keväänä julkaistavassa tutkimuksessa pohditaan mm. mitä maksaa työmarkkinavalmiuksista ehkä oleellisin, hyvä itsetunto, ja kuka olisi valmis maksamaan sen kohentamisesta. Välityömarkkinoille hyväksytyt tavoitteet elämäntilanteen parantamisesta on iso, mutta vaikeasti mitattava - ja siksi ilmeisesti tähän asti rahoittajien heikosti huomiotuloksena. Työhallinnon lupaus välityömarkkinoiden rahoitusmallien kehittämistä onkin tervetullut.

Toivon mukaan välityömarkkinoiden käsite parantaa palvelujen tuottajien ja ostajien vuoropuhelua ja tavoitteiden asettelua asiakastalalla. Pitkällä tähtäimellä tämä palvellee kaikkien osapuolien päätavoitteita: työssä syntyy tulosta. Työt ja tekijät kohtaavat.

Tuija Åstedt

VATES-säätiön valtuuskunnan
varapuheenjohtaja
tuija.astedt@avainsaatio.fi

2 Pääkirjoitus

4 Vantaan Antikvariaatti palkkasi parhaan Vuoden esimerkillinen vammaistyöllistäjä valitsi kuoron Sari Pirisen kolmesta työnhakijasta, koska hän oli paras ja motivoitunein.

8 Rakennetyöttömyyden purkuri vai keisarin uudet vaatteet?

Työministeriön Päivi Kerminen ja sosiaali- ja terveysministeriön Klaus Halla puhuivat välityömarkkinoista VATES-päivillä.

10 Monipalvelumalli toimii

Työvalmennussäätiö Tekevä on lunastanut paikkansa seudullisena työllistämistoimijana, mutta kehittämistäkin riittää.

12 Näkökulma

Välityömarkkinat vaativat systemaattista kehittämistä, toteaa maamme ensimmäisen sosiaalisen yrityksen toimitusjohtaja Mauri Korhonen.

13 Laki sosiaalisista yrityksistä uudistui

Eduskunta uudisti nelivuotiskautensa loppusuoralla sosiaalisten yritysten lainsäädännön. Parannettavaa jäi vielä.

14 Työni ja minä

Urasuunnittelija Heljä Karppisen ajatuksia työstään Tampereen työvoiman palvelukeskuksessa.

16 Työ on parasta sosiaaliturvaa

Sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Kari Välimäki uskoo, että työ on ihmisarvon keskeinen mittari.

18 Työhönvalmennus on yhtä siellä ja toista täällä

VATES-säätiön projektisuunnittelija haastatteli tuetun työllistymisen menetelmää käyttäviä tai soveltavia työhönvalmentajia.

20 Ajassa

Seurannan syrjäintäjärjestelmä tulossa Suomeen.

*Koulutuskalenteri
keskiaukeamalla!*

Mikko Vartiainen ja Sari Hyvärinen ovat todellisia kirjojen ystäviä. Vartiaisella oli jo opiskeluaikoinaan antikvariaatti Kuopiossa.

Vantaan Antikvariaatti palkkasi parhaan

Vantaan Antikvariaatti palkkasi kuoron Sari Pirisen nettiantikvariaattinsa asiakaspalveluun vuonna 2006. Myöhemmin työnkuvaa laajennettiin niin, että Pirinen vastaa yksin antikvariaatin myymäläpalvelustakin päiväsaikaan.

-Sari oli hakijoista paras. Työ kohtasi tekijän, toteavat yrittäjät Mikko Vartiainen ja Sari Hyvärinen.

Vuoden esimerkillinen vammaistyöllistäjä

■ VATES-säätiö valitsi Vantaan Antikvariaatin Vuoden esimerkilliseksi vammaistyöllistäjäksi 10 ehdokaskandidaatin joukosta, koska se on esimerkillisesti huomionut vammaisen ihmisen yhdenvertaisena työnhakijana, sopeuttanut hänen työtehtävänsä ja -menetelmänsä sekä räätälöinyt liiketointansa. Tunnus luovutettiin VATES-päivillä, Kuntatalolla, Helsingissä 14.2. Sen jakoi eduskunnan Vammaisasiain yhteistyöryhmän, VAMYT, puheenjohtaja, kansanedustaja Ulla Anttila. Hän toimii VATES-säätiön koordinoiman tuetun työllistymisen FINSE-verkoston puheenjohtajana.

Vantaan Antikvariaatin palkitsemista ehdotti Kynnys ry:n Turun aluejärjestön sihteeri Olli Nordberg. Hän sai kipinän ehdotukselleen tutustuessaan Vantaan Antikvariaattiin asiakkaana.

Vuoden esimerkillinen vammaistyöllistäjä valittiin yhdeksännen kerran. Viime vuonna tunnuksen sai Lapuan Kaihdin Ky.

Vantaan Antikvariaatin yrittäjäpariskunta löysi Sari Pirisen, 31, työministeriön verkkosivujen CV-netistä, jonne hän oli jättänyt työhakemuksensa.

- Sarin ilmoittama työkokemus ja toive saada tehdä tallennus- ja pakkaustyötä sekä jotain käsillä askarreltavaa sopivat siihen osaamiseen, mitä me haimme. Pyysimme hänet kahden muun ehdokkaan kanssa haastatteluun, kertoo Sari Hyvärinen.

Arvot koetukselle

Lasten, nuorten ja vanhusten parissa työskennellyt kotiäiti Sari Pirinen kertoi työhakemuksessaan olevansa suomen- ja viittomakielentaitoinen. Vantaan Antikvariaatin omistajat eivät tähän kiinnittäneet kummempin huomiota. He oivalsivat vasta Pirisen tullessa haastatteluun, että hän on kuuro: hänellä oli mukanaan viittomakielen tulkki.

- Haastattelussa Sari osoittautui hakijoista motivoituneimmaksi ja jouduimme pohtimaan, voiko kuurous olla este hänen palkkaamiselleen, kertoo Mikko Vartiainen.

- Yön yli nukuttuamme totesimme, että ei, sanoo Sari Hyvärinen.

Molemmat korostavat, että tästä pohdinnasta tuli heille tärkeä konkreettinen omien arvojen testaustilanne.

- Olen ollut koko ikäni töissä kirja-alalla, enkä koskaan ole halunnut noudattaa minkäänlaista sensuuria. Miksi sitten ihmisten suhteen tekisin sitä? Ja jos periaatteessa kannattaa ihmisten välistä tasa-arvoa, niin ei yhden aistin puuttuminen voi olla este palkkaamiselle, toteaa Vartiainen.

Oho!

■ Oho - saattaa olla asiakkaan ensimmäinen kommentti tai tunne, mutta toisella kerralla kommunikointi sujuu jo hyvin. Muutama asiakas on osannut viittoakin, kertoo Sari Pirinen Vantaan Antikvariaatin asiakkaiden suhtautumista siihen, että myyjä on kuuro.

Ongelmia asiakaspalvelussa saattavat aiheuttaa ulkomaalaisten kirjojen ja tekijöiden nimet.

- Minä luen huuilta. Jos ulkomaalaisperäisiä nimiä on vaikea hahmottaa, niin pyydän asiakasta kirjoittamaan paperille, Pirinen kertoo.

Hän on kuuroudestaan huolimatta tottunut toimimaan kuulevien maailmassa. Hänen kolmi- ja kuusivuotiaat lapsensa ovat kuulevia, samoin hänen vanhempansa ja veljensä. Mies on kuuro.

Sari Pirinen on tehnyt aiemman työuransa kuurojen maailmassa. Hän on toiminut pääkaupunkiseudulla kuurojen lasten, nuorten ja vanhusten parissa 12 vuotta. Koulutukseltaan hän on lähihoitaja.

Uranvaihto kypsyi sen viiden vuoden aikana, jona hän oli pois työmaailmasta lasten kotona hoitamisen takia.

- Halusin jotain muuta kuin hoitotyötä. Etsin ensin töitä vuokratyöfirman kautta, joka välitti siivoustöitä, mutta vasta työvoimatoimiston CV-nettiin laittamani työnhakuilmoitus tärpäsi.

Antikvariaattityöhön Sari on ollut erittäin tyytyväinen.

- Suomenkieli on aiheuttanut suurimmat haasteet. Olen oppinut paljon uusia termejä. Kun olin viisi vuotta kotona, niin siinä ei kehittynyt oikein mikään muu paitsi lapset.

Uusien työtehtävien oppiminen on sujunut kivuttomasti.

- Työtehtävät ovat tulleet vaiheittain, jolloin olen saanut oppia ne rauhassa.

Sari Piriselle kuuden ja puolen tunnin työpäivä antikvariaatissa on avannut aivan uuden oven kirjojen maailmaan.

Opastaulu asiakkaille

Mikko Vartiainen ja Sari Hyvärinen perustivat nettiantikvariaattinsa vuonna 2005. He hoitivat sitä ensi alkuun kahdestaan vapaa-aikanaan. Molemmilla oli ja on edelleen päivätyönsä muualla. Vartiainen työskentelee kustantamon toimitusjohtajana ja Hyvärinen eläkevakuutusyhtiön eläkeratkaisijana.

Sari Pirisen he palkkasivat nettiantikvariaatin asiakaspalveluun, kun kirjamyynti kasvoi rajusti.

Myymälän avaaminen ja sen asiakaspalvelun pohtiminen tuli ajankohtaiseksi vuoden 2006 syksyllä. Monet nettiantikvariaatin asiakkaat toivoivat voivansa hakea kirjoja ja toisaalta päästä paikan päällä tutustumaan niihin.

- Keskustelimme Sarin kanssa, voisiko hän vastata myymälän asiakaspalvelusta. Hänellä ei ollut mitään sitä vastaan. Niinpä räätälöimme hänen kanssaan kirjavarastomme yhteyteen perustetun myymälän palvelun sellaiseksi, että hän pystyy sen hoitamaan, kertoo Mikko Vartiainen.

Myymälässä ei ole lainkaan puhelinpalvelua. Myymälätila on pieni. Palvelutiskillä on taulu, jossa on teksti: Myyjä on kuuro ja lukee huuilta! Siksi pyydämme teitä puhumaan rauhallisesti ja selvästi. Voitte myös kirjoittaa vai-

Työskentely Sari Pirisen kanssa on herättänyt Mikko Vartiaisen ja Sari Hyvärisen kiinnostumaan viittomakielestä. He käyvät sen kurssia Vantaan aikuisopistossa.

keammat asiat paperille. Kiitos yhteistyöstänne.

Työnkuva kehittyi

Vartiainen kertoo, että Sari Pirinen on onnistunut työssään erinomaisesti ja saanut pelkästään kehuja asiakaspalvelustaan.

- Muutamat asiakkaat ovat jopa soitaneet ja kiittäneet hyvästä sekä iloista palvelusta.

Vartiainen uskoo, että Pirisen asettumista antikvariaattiin ovat helpottaneet työn luonteeseen kuuluva rauhallisuus sekä työtehtävien asteittainen kehittyminen.

Antikvariaatin työnjaossa Pirinen hoitaa netti- ja myymälämyyntiin liittyvät tehtävät, Vartiainen kirjojen ostamisen ja hinnoittelun. Hyvärinen vastaa taloudesta.

Todennäköisesti Sari Pirinen ostaa tulevaisuudessa asiakkailta kirjojakin.

- Sari voisi ostaa tavallisia kirjoja ja minä vastaisin edelleen keräyksellisesti arvokkaista kirjoista, Mikko Vartiainen kaavailee.

Teksti: Juha Saarinen
Kuvat: Pekka Pajuvirta

Välityömarkkinat

Rakennetyöttömyyden purkuri vai keisarin uudet vaatteen?

Välityömarkkinat ovat osa työpolitiikan ja työhallinnon uutta strategiaa. Välityömarkkinoiden luominen käynnistyy todenteolla keväällä, kun TE-keskukset kartoittavat välityömarkkinat ja laativat kehittämissuunnitelmat, kertoi hallitusneuvos Päivi Kermisen esitellessään VATES-päivillä, mitä työministeriö välityömarkkinoilla tarkoittaa.

Hallitusneuvos *Päivi Kermisen* esityksestä selvisi, että vaikka työministeriön käyttöön ottaman välityömarkkinat-käsitteen määrittely on hankalaa, niin ministeriön kaa-vailemissa toimenpiteissä on paljon tuttuakin.

Välityömarkkinoiden toiminnan tavoitteena on parantaa pitkäaikaistyöttömien, vajaakuntoisten ja vaikeasti työllistyvien tilannetta - purkaa rakennetyöttömyyttä. Vuonna 2006 rakennetyöttömiin luettavia henkilöitä oli keskimäärin noin 146 500.

Välityömarkkinat ministeriö jakaa siirtymätyömarkkinoihin ja välittäviin työmarkkinoihin

Kermisen mukaan välityömarkkinat tarjoavat palkkatuetta työtä, työmarkkinatoimenpiteitä ja kuntouttavaa työtoimintaa sekä mahdollisuuden arvioida asiakkaan työ- ja toimintakykyä; toimenpiteisiin voidaan joustavasti liittää henkilöiden tarvitsemaa tukea ja ohjausta sekä mahdollisesti myös koulutusta.

Välityömarkkinoiden palveluntarjoajia ovat yhdistykset, valmennus- ja sosiaalipalvelusäätiöt, työpajat ja sosiaaliset yritykset.

Avoimille työmarkkinoille sijoittumisen näkökulmasta kolmannen sektorin vaikuttavuus ei ole kovin hyvä. Kermisen mukaan suurin osa kolmannen sektorin hankkeissa mukana olleista henkilöistä jää toimenpiteiden jälkeen työttömäksi tai sijoittuu uusiin toimenpiteisiin

- Keskeistä välityömarkkinoiden luomisessa ja kehittämisessä on monipuolisten ja avoimille työmarkkinoille työllistymistä edistävien työtehtävien löytäminen sekä työ- ja yksilövalmennuksen nykyistä laajempi käyttö, Kermisen painotti.

TE-keskuksilta kehittämissuunnitelmat huhtikuussa

Viime vuonna työministeriössä on tehty välityömarkkinoiden kehittämissuunnitelmia ja uudistettu valtionavustusjärjestelmiä mm. valmistelemalla säännökset työllisyyspoliittisesta avustuksesta ja muuttamalla palkkatukea koskevia säännöksiä.

Tänä vuonna välityömarkkinoiden luomisessa keskeinen rooli on TE-keskuksilla. Jokaisen TE-keskuksen alueella kartoitetaan alkuvuonna välityömarkkinat ja toiminnan kehittämistarpeet. Kartoituksen perusteella kukin TE-keskus laatii välityömarkkinoiden kehittämissuunnitelman huhtikuun loppuun mennessä.

Keskeinen rooli paikallistasolla on työvoiman palvelukeskuksilla, joita Kermisen mukaan on perustettu kaikkiaan 39 ja niissä on 650 virkailijaa. Keskusten toiminta-alueeseen kuuluu 159 kuntaa ja 78 % maamme kaikista vaikeasti työllistyvistä henkilöistä. Jatkossa keskitytään toimintamallin kehittämiseen.

Terveystarkastuksia pitkäaikaistyöttömille

Kehitysjohtaja *Klaus Halla* sosiaali- ja terveysministeriöstä pohti omassa välityömarkkinoita koskevassa alustuksessaan sosiaalisen työllistymisen viime vuosien edistysaskeleita sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja työhallinnon roolijakoa.

Hallan mukaan edistymistä on tapahtunut tuetussa työllistymisessä, työkeskusten kehittämisessä kohti monipalvelukeskusta ja työvoiman palvelukeskusten toiminnan laajenemisessa. Myös alemman tuottavuuden työn kompensoinnissa on edetty.

Hallan mielestä työhallinnon teräviä välineitä työllistymisen edistämiseksi ovat vahva tuki avoimille työmarkkinoille työllistymiseen, välityömarkkinoiden kehittäminen ja työolosuhteitten mukauttaminen. Hän toivoi myös palkkatuen aktiivisempaa käyttöä ja kuntoutusta.

Sosiaali- ja terveyssektorin tehtävänä on vastata kuntoutuksesta ja kattavista tukipalveluista. Myös joustava taloudellinen turva on tarpeen. Mielekäs elämä voi vaatia työtä korvaavien palvelujen kehittämistä, tai riittävän toimeentulon ja elämänlaadun turvaamista työn ulkopuolella.

Työvoiman palvelukeskusten työssä korostuu Hallan mukaan yhteys kunnan toimintaan ja pitkäaikaistyöttömien pitkäjänteinen tukeminen sekä eri toimijoiden saumaton yhteistyö ja koordinaatio.

Halla kertoi, että pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksiin on varattu sekä valtionosuutta että erillistä projektrahoitusta. Laajemmin toiminta käynnistyy tämän vuoden syksyllä. Stakes on mukana valmistelemaan toiminnan ohjeistusta ja käynnistämistä.

- Pitkäaikaistyöttömien toimintakyvyn arviointi ja kuntoutustoimenpiteiden käynnistäminen on tärkeää, koska he ovat työterveyshuollon ulkopuolella ja eivätkä useinkaan aktiivisesti hakeudu kunnallisiin terveystaloihin, Halla huomautti.

VATES-päivät pidettiin Helsingissä, Kuntatalolla, helmikuun puolessa välissä. Niihin osallistui yhteensä yli 100 sosiaalisen työllistämisen toimijaa. Väilyömarkkinoiden ohella päivillä oli esillä vajaakuntoisten ja vammaisten työllistymistä ja kuntoutusta koskeva uusi tutkimus- ja kehittämistieto.

■ Teksti: Heikki Manninen
■ Kuva: Pekka Pajuvirta

Pitääkö pyörä aina keksiä uudelleen

■ Keisarin uudet vaatteet, totesi jyvaskyläläisen Tekevä-säätiön toimitusjohtaja *Harri Halttunen* kommentoidessaan työministeriön näkemystä väilyömarkkinoista. Itse hän määritteli väilyömarkkinat tilanteeksi, missä solmitaan työsuhteita, jotka eivät ole markkinataloudellisten pelisääntöjen mukaan kannattavia.

Halttunen muistutti, että jo suojatyölaista 1946 lähtien on samoja asioita käsitelty. Hän ihmetteli, pitääkö aina keksiä polkupyörä uudelleen.

Halttunen päätyi peräänkuulluttamaan uudenlaista yhteiskuntasopimusta. Kaikista toimenpiteistä huolimatta maassa on pysyvä ryhmä työnhakijoita, joilla on kykyä ja halua työntekoon, mutta jotka eivät työllisty markkinatalouden keinoilla. Tilanne olisi hänen mukaansa ratkaistavissa työmarkkinaosapuolten kesken. Tarvitaan myös toimiva sosiaalista yrittämistä koskeva lainsäädäntö ja pitää unohtaa pelko siitä, että tuet väärinävät kilpailua.

Päinvastoin pitää oikaista kilpailun väärinämät yksilötasolla, Halttunen siteerasi dosentti *Jorma Niemelää*.

Väilyömarkkinat -käsite voi tuoda uutta lisäarvoa käytännön tasolle, mikäli työministeriön työllisyysstrategian jalkauttaminen onnistuu hyvin, totesi Harri Halttunen (oik.) kommenttipuheenvuorossaan Päivi Kermiselle ja Klaus Hallalle.

Mari Kovanen näyttää Harri Halttuselle kehyslistaleikkurin käyttöä.

Jyväskyläläinen Tekevä on yksi maamme noin kymmenestä monipalvelukeskuksesta, jotka tarjoavat seutukuntansa välityömarkkinoille monipuolisia työhönvalmennuspalveluja.

- Pienet kunnat ovat jääneet vaille palvelujamme rahoitusongelmien takia, valittaa toimitusjohtaja Harri Halttunen.

Monipalvelumalli toimii

Työhönvalmennussäätiö Tekevän perustivat kahdeksan vuotta sitten Jyväskylän kaupunki ja maalaiskunta sekä kuusi paikallista ja valtakunnallista järjestöä.

- Kunnat halusivat seudullisen toimijan sosiaalisen työllistämisen toimialalle, kertoo toimitusjohtaja Harri Halttunen.

Voimien yhdistämisellä tahdottiin taata entistä paremmat ja monipuolisemmat työhönvalmennuspalvelut koko Jyväskylän seutukunnan asukkaalle.

Uusi yhteistyömalli tarvitaan pikkukuntien palvelemiseksi

Koko seutukunnan palveleminen ei kuitenkaan ole toteutunut, vaikka 160 000 asukkaan seutu on yhtä ja samaa työssäkäynti- ja työvoimatoimistoaluetta.

- Emme ole saaneet rahoitusta palvelujen järjestämiseen, vaikka niitä syrjäkunnissa tarvittaisiin. Pienillä kunnilla ei ole varaa ostaa palveluja, eikä resursseja niitä itsekään tuottaa, Halttunen huomauttaa.

Työministeriön strategiana on, että työvoiman palvelukeskusten avulla syrjäiset pikkukunnatkin saataisiin välityömarkkinoiden palvelun piiriin. Jotta strategia toteutuisi käytännössäkin, niin tarvittaisiin Halttusen mielestä euroja valtion kassasta.

- Jos me haluamme tuottaa esimerkiksi yli 50 kilometrin päässä olevalle Hankasalmen kunnalle palvelujamme, niin valtiovallan pitäisi tulla sopimus-kumppaniksemme, jotta voimme hankkia sieltä tilat palvelujen tarjoamiseen.

Korvamerkitty palveluohjaaja

Halttunen peräänkuuluttaa seudun työvoimatoimistoja ja työvoiman palvelukeskusta ostamaan myös entistä reilummin Tekevän palveluja kuntatasolla.

- Vain siten seudullinen tasa-arvo voi toteutua.

Kritiikistään huolimatta Halttunen kehuu yhteistyön työvoiman palvelukeskuksen ja työvoimatoimiston kanssa sujuvan. Yhteistyön tekemiselle on pitkät historialliset juuret. Tekevä on myös kehittänyt oman tapansa tuottaa palveluja työhallinnolle. Yhteistyötä avittaa myös Tekevän "korvamerkitty" palveluohjaaja.

- Hän on ollut aiemmin töissä työvoiman palvelukeskuksessa ja tuntee henkilökohtaisesti sen työntekijät ja työkuulttuurin.

mutta valtion pitäisi turvata kuntien tasa-arvo

Tuotteistaminen käytännön tasolle asti

Vanha työkeskusmalli, missä kunnat antoivat rahaa työkeskukselle ja toivoivat, että se hoitaisi hommat hyvin, on mennyt aika Jyväskylän seudulla - niin kuin muissakin monipalvelukeskuspaikkakunnilla.

- Emme tee työtä kunnille avustuspohjalta, vaan tuotteistamme palvelumme niiden tarpeen mukaan.

Halttunen korostaa, että Tekevä käy avointa keskustelua kuntien vastuhenkilöiden kanssa siitä millaisia palveluja kunta rahoillaan haluaa Tekevältä ostaa, ja mitä Tekevä tarjoaa.

- Kerromme selkeästi kenelle palvelumme on tarkoitettu, millä hinnalla sen myymme, ja mitä rahalla saa.

Halttusen mielestä tärkeää on, että palvelujen tuotteistaminen viedään aivan kenttätasolle, koska sieltä saadaan sekä kehittämisen että markkinoinnin kannalta tärkeää kokemusta, osaamista ja palautetta.

- Kun asiakkaalle tehdään esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan aktiivisuunnitelma ja kunnan sosiaalityöntekijä kokee saaneensa meiltä hyvää palvelua, niin voiko sitä paremmin enää mainostaa, Halttunen kysyy.

Tekevä seuraa säännöllisesti palvelujensa vaikutuksia ollakseen kilpailukyinen tuottaja välityömarkkinoilla.

- Me seuraamme tarkkaan, mitä asiakkaille tapahtuu; mitä tuloksia palvelu tuottaa ja mitkä ovat kustannukset, jotta tiedämme hinta-laatusuhteen.

Oppisopimuskoulutus parasta räätälöintiä

Viime vuonna säätiön eri toiminnoissa: työhönvalmennuksessa, kuntouttavassa työtoiminnassa, työllisyyskursseilla ja koulutuksissa oli kaiken kaikkiaan 604 henkilö, joista työsuhteisia oli 256.

Kolmisenkymmentä henkilöä työllistyi valmennusjakson jälkeen avoimille työmarkkinoille. Työnantajat arvostavat Tekevää; monialatoimijana se pystyy tarjoamaan työnteon harjoittelua ja kokeilua hyvin erilaisissa töissä. Tekevällä on 16 eri tuotantoyksikköä aina metallista mediapajaan asti.

Työnantajayhteistyön yhdeksi merkittäväksi vahvuudeksi on vuosien myötä tullut oppisopimuskoulutus.

- Se on paras tapa räätälöidä työntekijöitä yritysten tarpeisiin, vakuuttaa Halttunen.

Suomalainen koulutusjärjestelmä on avautumassa myös ulospäin ja Tekevä on aktiivisesti hakenut yhteistyötä myös erityisammattioppilaitosten kanssa.

Teksti: Juha Saarinen
Kuvat: Antti Siukola ja Lauri Sievinen

Monipalvelukeskusten kehittämishanke käynnistyy

■ VATES-säätiö käynnistää tämän kevään aikana useampivuotisen Monipalvelukeskukset välityömarkkinoiden läpivirtaavuuden tueksi, Move, - kehittämishankkeen.

Sen pitkän tähtäimen tavoitteena on tukea sosiaalisen työllistämisen toimialan kehittymistä niin, että kaikilla heikossa työmarkkina-asemassa olevilla henkilöillä on tulevaisuudessa käytettävissä riittävä määrä laadukkaita työllistämisen- ja kuntoutuspalveluita asuinpaikasta riippumatta..

Movessa tähdätään nykyisten erityistyöllistämisen yksiköiden toiminnan monimuotoistamiseen ja alueellisen yhteistoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena on luoda sellaisia rakenteita ja toimintoja, joiden tukemana maahamme syntyisi lähivuosina valtakunnallisesti kattava työllistämisen monipalvelukeskusten verkosto.

Move-hankkeen ensimmäinen vaihe kestää kolme vuotta. Tänä aikana määritellään ja tuotteistetaan työllistämisen monipalvelumalli ja siihen pohjautuva keskuksen kehittämissuunnitelma, joka soveltuu alueellisiin erityistarpeisiin. Lisäksi tavoitteena on käynnistää 8-10 seutukunnallista työllistämisen monipalvelukeskuksen kehittämissuunnitelmaa.

Move-hankkeen rahoittaa Raha-automaattiyhdistys.

Monipalvelukeskusten toiminta ja hyvät tulokset ovat kiinnostaneet erityisesti työministeri Tarja Filatovia. Kuusankoskelaisen Parik-säätiön toimintaa esittelevät tuotantopäällikkö Hannu Vanhalakka (edessä) ja toimitusjohtaja Arto Havo.

Välityömarkkinat vaativat systemaattista kehittämistä

Välityömarkkinat –käsitteen ymmärtämiseksi on oivallettava mitä yhteisötaloudella eli sosiaalisesti yhteisöä hyödyttävällä taloudella tarkoitetaan. Jos järjestö perustaa kioskin ja jakaa saamansa voiton työttömille lahjaksi, kyse ei ole yhteisötaloudesta, vaan hyväntekeväisyydestä; hyödyttään toiminta vain työttömiä ja järjestöä. Mutta jos järjestö palkkaa työttömän töihin kioskiin, niin se on yhteisötaloutta, sillä työllistämistä hyötyy koko yhteiskunta. Yhteisötaloutta on myös se, kun järjestö myy palveluita julkiselle sektorille työllistämällä pitkäaikaistyöttömiä. Ilman tätä työllistämistä, kyse on markkinaehtoisesta liiketoiminnasta.

Toinen ominaispiirre yhteisötalouden toimijoilla on, että omistajat eivät hae taloudellista hyötyä toiminnastaan. Euroopassa pisin perinne sosiaalisesta yritystoiminnasta on Italiassa ja heidän asiantuntijansa konkretisoi hyvin välityömarkkinoita italialaisen sosiaalisen yritystoiminnan eroilla. Siellä yritykset jaetaan kahteen eri tyyppiin: meidän suojatyötä, työtoimintaa ja päiväkeskustoimintaa vastaavaan A-tyypin ja meidän sosiaalisten yritysten lain mukaisiin B-tyypin osuuskuntiin. A-tyypin osuuskunta on sosiaalipalveluna toteutettavaa, julkisen sektorin rahoittamaa ja osittain vapaaehtoista toimintaa. Siinä ei ole tuotannollisia paineita eikä toiminta markkina-pelureina. A-tyypin osuuskunnissa henkilöt työskentelevät pysyvästi tai he siirtyvät kuntoutustoimenpiteiden jälkeen välityömarkkinoille ts. välittäville työmarkkinoille eli B-tyypin osuuskuntiin työntekijöiksi tai joskus – mutta harvoin – vapaille työmarkkinoille.

Koko em. rakennelma lähtee julkisen talouden kustannusten tarkastelusta. Kalleimmat sosiaalisen työllistymisen muodot ovat työtoiminta, työhön kuntoutus ja tuntu työllistyminen. Ne ovat joillekin henkilöille ainoa työllistymisen vaihtoehto, mutta niille, jotka eivät näitä tukimuotoja tarvitse, on kehitetty välityömarkkinat. Välityömarkkinoiden ei tule olla pelureita tavara- ja palvelutuotteiden markkinoilla vaan niiden ydintehtävänä on välittää työntekijöitä markkinalähtöisille sosiaalisille yrityksille.

Paljonko välittävät työmarkkinat maksavat: esimerkiksi Itävallassa wieniläinen organisaatio voi saada 40 000 euroa vuodessa pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen. Summan se voi käyttää joko oman henkilöstönsä palkkakustannuksiin tai pitkäaikaistyöttömän palkkaukseen, kuntoutuksen tai fyysisen kunnan kohentamiseen, kunhan kohdehenkilö työllistyy. Ja pääosa on työllistynytkin em. organisaation perustamiin sosiaalisiiin yrityksiin tai – vain joskus – avoimille työmarkkinoille.

Välityömarkkinat eivät ole mikään taikasana – niin kuin ei sosiaalinen yrittäminenäkään – ilman systemaattista kehitystyötä. Siihen on valjastettava yhteisötalouden arvot omaavia organisaatioita, joissa on yhteisötalouden huippuosaajia. Näille on annettava kunnan taloudelliset resurssit ja mahdollisuus testata käytännössä eri menetelmiä ja malleja – ja epäonnistuaakin. Kokeilutoimintaan hyväksyttäviltä organisaatioilta tulee edellyttää myös valmiutta perustaa sosiaalisia yrityksiä markkinoille yhteisötaloudesta lähtöisiksi pelureiksi.

Mauri Korhonen
toimitusjohtaja
Bovallius palvelut Oy
mauri.korhonen@tervatulli.fi

Kuva: Juha Saarinen

Laki sosiaalisista yrityksistä uudistui

Eduskunta hyväksyi uudistetun lain sosiaalisista yrityksistä helmikuussa. Laki tulee voimaan kevään aikana. Yrityksille myönnettävään palkkatukeen on tulossa korotuksia ja korkeimman korotetun palkkatuen enimmäiskesto pidennetään. Myös vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien sisällyttämistä sosiaalisen yrityksen työllistettyjen osuuteen helpotetaan.

Hallituksen esitys sosiaalisten yritysten laista on osa laajempaa kokonaisuutta, johon liittyy myös julkisesta työvoimapaivasta annetun lain tarkistus sekä asetus työllisyyspoliittisen projektituen korvaamisesta työllisyyspoliittisella avustuksella.

Palkkatuki prosenttiperusteiseksi

Vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien palkkatuki muuttuu prosenttiperusteiseksi siten, että työllistämistuen perus- ja lisäosan yhteenlaskettu määrä on 50 prosenttia palkkauskustannuksista, kuitenkin enintään 1300 euroa kuukaudessa. Tähän asti palkkatuki on vaihdellut 800 - 950 euron välillä. Vaikeasti työllistyvien henkilöiden tuki poikkeaa siten, että korkeimman korotetun palkkatuen enimmäiskesto pitenee nykyisestä yhdestä kahteen vuoteen.

Työllisyyspoliittisen avustuksen enimmäismäärä nousee

Tähän saakka työvoimatoimisto on osoittanut työntekijän sosiaaliselle yritykselle. Uuden lain mukaan riittää, että vajaakuntoinen tai pitkäaikaistyötön on ollut työnhakijana työvoimatoimistossa. Sosiaalihuoltolain nojalla palkattavan vammaisen rekisteröitymistä ei enää edellytetä. Työllistettyjen osuutta las-

kettaessa tulee henkilöiden säännöllisen työajan olla yli 75 prosenttia alan enimmäistyöajasta, vajaakuntoisilla vähintään 50 prosenttia.

Asetus työllisyyspoliittisesta avustuksesta tuli voimaan 2007 alusta. Avustus korvaa ja yhdistää aiemmat työllisyyspoliittisen projektituen ja omatoimisuusavustuksen. Sosiaalisille yrityksille avustuksen enimmäismäärä nousee 75 prosenttiin entisestä 50:stä. Avustuksen käyttötarkoituksessa korostuvat työ- ja toimintakyvyn sekä työllisyysedellytysten selvittäminen ja uusien palvelujen kehit-

täminen. Avustusta voidaan myöntää toimintaan välittömästi liittyviin irtaimen käyttöomaisuuden hankintoihin, joiden arvo ei ylitä vuositasolla kymmentä prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Sosiaalisille yrityksille avustusta myönnetään yritystoiminnan käynnistämiseen ja vakiinnuttamiseen. Yleinen maksimitukiaika pitenee viiteen vuoteen aiemman kolmen vuoden sijasta.

Lisätietoja: www.sosiaalinenyritys.fi
Teksti: Heikki Manninen

Parannettavaa jäi vieläkin

■ VATES-säätiö otti lain uudistuksen valmisteluvaiheessa kantaa kolmeen kohtaan, jotka jäivät muuttumatta.

Säätiö esitti lausunnossaan eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle lain kohderyhmän laajentamista siten, että myös vajaakuntoinen yrittäjä pitäisi laskea vajaakuntoisten kohderyhmään.

Vajaakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä syrjivä säännös tuen katosta olisi VATESin mielestä pitänyt poistaa.

Säätiö kiinnitti huomiota myös tukipäätösten kirjavuuteen eri puolilla maata ja esitti vaihtoehtona, että TE-keskuksen työvoimaosasto myöntäisi tuet. Ylipäätään tukipäätöksistä pitäisi tehdä puitesopimuksia, jotka olisivat niin pitkiä kuin lainsäädäntö mahdollistaa.

VATES-infon uudessa sarjassa vammaisten ja vajaakuntoisten työllistymisen eri ammattilaiset kertovat omasta arjen työstään. Sarjan aloittaa Heljä Karppinen Tampereen työvoiman palvelukeskuksesta.

Työni ja minä

Olen Heljä Karppinen, 26-vuotias urasuunnittelija Tampereen työvoiman palvelukeskuksessa eli TYP:ssä. Työhallinnossa olen ollut vuodesta 2002 ja TYP:ssä sen perustamisesta lähtien eli kohta kolme vuotta. Koulutukseltani olen sosiaalipsykologi.

Työskentelen työhallinnon urasuunnittelijana työparinani kaupungin urasuunnittelija, jolla on sosiaalityöntekijän pätevyys. Laadimme yhdessä henkilökohtaisen urasuunnitelman pitkäaikaistyötömille. Haastattelemme jokaisen asiakkaamme keskimäärin viisi kertaa: käymme läpi hänen sosiaalisen ja taloudellisen tilanteensa, terveytensä, päihdekäytönsä, työkykynsä, työnhakuvalmiutensa, koulutustarpeensa ja ammatillisen osaamisensa. Tavoitteena on yhdessä löytää väyliä avoimille työmarkkinoille.

Tarvittaessa teemme yhteistyötä päihde-, kriminaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuspalveluiden kanssa. TYP:n oma terveydenhoitaja ja psykologi ovat usein mukana prosessissa.

Urasuunnitelman valmistuttua palveluohjaajamme tukee henkilökohtaisesti asiakastamme sen toteutumisessa. Hän auttaa tämän tarvitsemien palveluiden kuten esimerkiksi työhönvalmennuksen ja työkokeilun saamisessa. Palveluohjaaja tekee työpaikkakäyntejäkin. Tavoitteena on löytää konkreettinen

“Asiakas työn tekee - emme me kenenkään elämää muuta.”

polku avoimille työmarkkinoille. Jos sitä ei löydy, niin sitten etsimme asiakkaan kanssa muita ratkaisuja kuten esimerkiksi eläkkeen hakua.

Tärkeintä työssäni on tarjota asiakkaille mahdollisuuksia ja tilaisuuksia muutokseen. Työllistymismahdollisuuksiin vaikuttaa moni seikka asiakkaan elämässä ja tämän kokonaisuuden hahmottaminen on kaiken suunnittelun perusta. Aika ja kuuntelu ovat tärkeitä. Pitkäaikainen työttömyys tuo mukanaan usein monenlaisia ongelmia ihan arkitutiineista lähtien. Asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä ja otetaan kantaa erilaisiin vaihtoehtoihin. Joitakin asiakkaita joutuu tsemppaamaan, toisia tiputtelemaan maanpinnalle. Tärkeintä on asiakkaan oma motivaatio ja sen tukeminen. Asiakas työn tekee - emme me kenenkään elämää muuta.

Tukipilarini työssä on oma mielenrauha. Sen perustana ovat kunnossa olevat kotiasiat ja työrauha sekä -huumori.

Konkreettinen voima työnteossa on oma tiimi, johon kuuluvat kaupungin urasuunnittelijan lisäksi palveluohjaaja sekä monesti myös terveydenhoitaja ja psykologi. Tiimityö on paljon hedelmällisempää kuin yhden ihmisen panos, koska siinä yhdistyy erilainen osaaminen ja näkökulmat.

Työtä raamittaa mukavasti myös meidän TYP:n toimintamalli. Haluamme saada asiakkaamme työllistymään avoimille työmarkkinoille selkeän urasuunnitellun ja sitä tukevan palvelusuunnittelun avulla. Vaikka asiakkaat eivät oikeasti pyörikään prosessissamme minkään kaavion mukaan, niin silti selkeä mallitus auttaa pitämään kurssin oikeana ja asiakastyön liikkeessä. Meillä on myös kiinteät työparit, mitä kaikissa TYP:ssä ei ole.

Ilonaiheenani on, että kolmen vuoden työn jälkeen meidän TYP:mme työskentely on löytänyt oman toimivan mallinsa, mutta ei silti ole jämähtänyt paikalleen. Vakiintuneiden hyväksi havaittujen palveluiden ohessa kehitämme koko ajan uusia kuten esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien voimaantumisyhjä.

Iloitsen myös siitä, että asiakkaat ovat tyytyväisiä ja hyötyvät meillä käynnistä. Urasuunnittelun asiakaspalautteissa olemme saaneet arvosanan kahdeksan ja puoli. Toimimme usein myös “häätäpuotoimistona” ja neuvomme eteenpäin niitäkin, jotka eivät syystä tai toisesta jää meille asiakkaaksi.

Urasuunnittelijan työ on tiimityönäkin itsenäistä ja monipuolista. On kasvattavaa ja mielenkiintoista kohdata sellainen kirjo erilaisia ihmisiä, mitä tässä työssä vastaan tulee viikoittain.

Työvoimatoimiston ja sosiaalitoimiston erilaiset työkuultuurit näkyivät varmaan työparin työssä, jos oltaisiin eri kattojen alla. Täällä se ei näy, tehdään samaa työtä, saman pöydän ääressä, vakuuttaa työpari Heljä Karppinen ja Sanna Helin.

Murheeni on, että monilla asiakkailla olisi työkykyä ja -halua, mutta ei ole sellaisia työpaikkoja, joissa he voisivat antaa oma panoksensa ja saada palkkaa. Työtehtävien ja työelämän vaatimukset ovat monille liian kovia. Toisaalta joidenkin asiakkaiden tilanteet ovat kieltämättä liian ongelmallisia, eikä meiltäkään löydy heille apua. On myös paljon sellaisia ihmisiä, joiden palvelutarpeet ovat kaukana työhön paluusta, mutta jotka eivät tarvitsemaansa apua ole saaneet. Peruspalvelut, kuten erilaiset hoidot, eivät TYP:n palveluvalikoimaan kuulu.

Kehittämishaasteena on jatkaa kehittämistä urasuunnittelijana. Opittavaa esimerkiksi kuntoutusasioissa riittäisi. Palvelukeskuksemme pitäisi osallistua yhteiskunta vaikuttamiseenkin, jotta työpaikkoja pitkäaikaistyöttömille avautuisi ja löytyisi.

Haltijan taikasauvalla loisin Suomeen ison määrän matalan kynnyksen työpaikkoja, joissa tehtäisiin oikeita töitä ja saataisiin oikeaa palkkaa, mutta samaan aikaan siedettäisiin erilaisuutta. Näihin paikkoihin pääsisivät ne työhaluiset, joille nykyisissä työpaikoissa ei jalansijaa tunnu löytyvän.

Taikasauvalla sekoittaisin myös jonkin liemen, joka herättäisi muutoin työkykyisissä, mutta työttömyyteen totuneissa tai muuten haluttomissa nuorisissa hillittömän halun lähteä tekemään töitä. Työkyvyttömät päästäisiin eläkkeelle.

Itselleni taikoisin kaikkea sellaista kivaa, että jaksaisin tätä työtä tehdä jatkossakin leipääntymättä.

■ Kuvat: Sanna Heikintalo

Kansliapäällikkö Kari Välimäki:

Työ on parasta sosiaaliturvaa

Työelämään osallistumisen mahdollisuus parantaa keskeisesti vammaisten ihmisten elämänlaatua. Työvoiman palvelukeskusten avulla voidaan parhaiten edistää vaikeasti työllistyvien työllistymistä joko avoimille tai välityömarkkinoille, tähdentää sosiaali- ja terveysministeriön tuore kansliapäällikkö Kari Välimäki.

Kansliapäällikkö Kari Välimäen mielestä työelämässä on asenteita, jotka eivät ole edullisia vammaisten työllistymiselle.

- Vaikka vammaisella henkilöllä olisi mahdollisuuksia ja taitoja, niin jostain syystä niitä ei osata käyttää. Ennakkoluuloja on. Yleiseen henkeen pitäisi pystyä vaikuttamaan.

Vammaisten työllistymistä edistäisi Välimäen mielestä se, jos yhteiskunnan tuki olisi nykyistä joustavampaa, tuet olisivat pitkäaikaisia ja räätälöityjä.

Välimäki ei lämpene kaikille maksettavista perusturvan kaltaisista yksinkertaisista malleista.

- Se ei huomioi ihmisten erilaisuutta.

Kansliapäällikkö kannattaa syyperusteista tukijärjestelmämallia. Hän on tullut vakuuttuneeksi siitä, että kehitysvammalain ja vammaispalvelulain yhdistämisen hyödyllisyyttä kannattaisi harkita.

- Vammaisten tarpeet vaihtelevat. Heidän erilaisuutensa voi jäädä ottamatta huomioon, jos tulee vain yksi laki. Järkevämpi ja kenties helpompi tie olisi ajantasaistaa molemmat, sinänsä onnistuneet lait.

Henkilökohtainen avustajajärjestelmä ykkösasia

Välimäki uskoo, että vaalien jälkeen muodostettava uusi hallitus nostaa ohjelmassaan esille vammaisasiat. Hän toivoo, että hallitus ei kuitenkaan hirttäytyisi siihen, että ainoa keino vammaisten aseman parantamiseksi on yhdistää lait.

Kuntakohtaiset erot palveluissa ovat kasvaneet. Tarvitaan nykyistä pidemmälle menevää kansallista ohjausta, jotta eduskunnan tahto viedään toimenpiteisiin asti, sanoo Kari Välimäki.

Yhtenäisiin palvelukeskuskäytäntöihin

Kansliapäällikkö uskoo, että työvoiman palvelukeskukset ovat ne muskelit, joilla työllistymistoimissa eri puolilla Suomea onnistutetaan.

- Niiden avulla saamme aikaan eri puolilla Suomea riittävän paljon alueellista yhteistyötä, mikä mahdollistaa sopimusten teon yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Työhallinnon ja sosiaalishallinnon välillä on perinteisesti ollut vaikeuksia sovittaa omat toimensa yhteen niin, että niistä muodostuu työllistyvää henkilöä saumattomasti tukeva kokonaisuus. Välimäki uskoo, että työvoiman palvelukeskusten avulla nämäkin ongelmat vähenevät.

- Meneillään on kahden palvelukeskuksen pilottihanke, jonka päämääränä on tuottaa hyviä käytäntöjä tasokkaan moniammatillisen asiakastyön turvaamiseksi kaikissa palvelukeskuksissa.

Yleishyödylliset palvelut mietinnässä

Kansliapäällikkö Kari Välimäki toivoisi, että työvoiman palvelukeskukset voisivat hankkia työllistämisen ja kuntoutuspalveluja nimenomaan järjestöiltä ja erilaisilta työhönvalmennus- ja kuntoutuspalveluja tarjoavilta organisaatioilta ilman kilpailua bisnesyritysten kanssa.

- Kyse on yleishyödyllisistä palveluista, joissa järjestöllä on ainutlaatuisia osaamista. Esimerkiksi mielenterveysjärjestöt pystyvät tarjoamaan vertais-tukea, mitä bisnespuolelta on vaikea löytää.

Kun hankintalaki hyväksyttiin vuoden alussa, eduskunta edellytti, että kiinnitetään huomiota järjestöjen asemaan ja mahdollisuuksiin tarjota palveluja. Tämä lausuma antaa mahdollisuuden kehittää esimerkiksi työllistämispalveluja kuntien ja järjestöjen yhteistyönä.

Kansliapäällikkö Välimäki kertoi, että sosiaali- ja terveysministeriössä istuu työryhmä, joka pohtii yleishyödylliset palvelut -käsitteen määrittelyä.

- Vaikka olen suhtautunut epäilevästi EU:n yleishyödyllisyys-käsitteeseen, niin mietimme nyt voimmeko hyödyntää sitä ja tehdä siitä konkreettisen hyvän käsitteen.

■ Teksti: Juha Saarinen ja Arto Vilmi
Kuvat: Juha Saarinen

- Sen sijaan ohjelmassa pitäisi todeta, että tehdään sellaisia uudistuksia, joiden lähtökohdanna on osallistumis- ja työmahdollisuuksien tukeminen.

Ohjelmassa pitäisi kansliapäällikön mielestä kertoa millä lailla vammaisten työllistymismahdollisuuksia luodaan. Miten työllistymisen tukimuotoja pitäisi kohdentaa ja kehittää.

Erityisen tärkeänä Välimäki pitää sitä, että hallitus sitoutuisi kehittämään henkilökohtaista avustajajärjestelmää.

- Kun rahaa ei kaikkeen riitä, niin henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittäminen on perustellumpaa kuin moni muu toimenpide. Sen hyödyntämistä vammaisten työllistymisessä voitaisiin esimerkiksi laajentaa.

Etuus- ja palvelujärjestelmien tuettava toisiaan

Välimäki korostaa, että pohjoismainen hyvinvointijärjestelmä lähtee täystyöllisyydestä ja siitä, että työ kaikissa muodoissa on parasta sosiaalipolitiikkaa. Työikäisten sosiaaliturvan tulisi meilläkin Välimäen mukaan säestää työssäkäyntiä niin, että eri toimenpiteistä rakentuu toimiva kokonaisuus.

Hän on pahoillaan siitä, että Suomessa laman jälkeen omaksuttiin säästösyistä sosiaalipoliittinen linja, jossa työllistymistä tukevien väylien ja mahdollisuuksien etsimisen sijaan ruvettiin jakamaan ihmisille rahallisia etuuksia. Hänen mielestään palvelujärjestelmien kehittäminen on parempaa politiikkaa kuin pelkkä eurojen jakaminen.

- Pitää luottaa ihmisen työhön ja tukea työhön osallistumista.

Etuus- ja palvelujärjestelmien pitää Välimäen mielestä tukea toisiaan.

Erityisen vaarallisena Välimäki pitää sitä, että laman jälkeen rahasta tuli keskeinen arvo, jolloin työllistymisen tukemiseen liittyviä tuloksiakin on mitattu ja mitataan väärillä perusteilla.

- Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan tuloksia ei voi mitata vain sillä, kuinka paljon ihmisiä on työllistynyt avoimille työmarkkinoille ja mikä on siitä saatu tulo. On arvioitava myös, kuinka paljon heidän elämänlaatunsa on parantunut.

- Jo se, että henkilö saa mahdollisuuden kokeilla kykyjään pelkän toimeentulotuen asemesta, on tulosta: elämänlaatu paranee, Välimäki huomauttaa.

Oppisopimuskoulutustyyppistä tukea

Viime aikoina runsaasti esillä olleen, työministeriön markkinoiman välityömarkkinat-käsitteen sijasta Välimäki puhuu mieluummin - sosiaalishallinnon luonteen mukaisesti - välittävistä työmarkkinoista. Niillä ihmisestä välitetään: tarjotaan erilaisia tukitoimia avoimille työmarkkinoille työllistymiseksi tai luodaan sellaiset työmarkkinat, jotka arvostavat ihmistä ihmisenä eikä pelkästään työn tekijänä.

Yksilön siirtymistä välittäviltä työmarkkinoilta avoimille tukevat Välimäen mukaan vammaistuki, henkilökohtainen avustajajärjestelmä, tulkkipalvelut ja sosiaaliset yritykset.

- Tarvitaan myös enemmän oppisopimuskoulutustyyppistä tukea. Siinä yrityksen kanssa käytäisiin yhteistyössä läpi, millä lailla työllistettävä henkilö voisi tulla yrityksen palvelukseen, Välimäki pohtii.

Tuetun työllistymisen menetelmää ja työhönvalmennusta käytetään hyvin erilaisissa yhteyksissä kuvaamaan palvelutuotteita, joiden tavoitteet vaihtelevat hyvästä elämästä asiakkaan sijoittumiseen avoimille työmarkkinoille. Jotta työhönvalmennusta voitaisiin käyttää tuloksellisesti, se olisi määriteltävä osana laadukasta palvelua.

Työhönvalmennus

– yhtä siellä ja

Aloitin VATES-säätiön projektisuunnittelijana tutustumismatkani tuetun työllistymisen työhönvalmennukseen viime vuoden elokuussa. Vielä keväthankien loistaessa en ole saanut muodostettua yhtenäistä kuvaa palvelutuotteesta työhönvalmennus.

Haastateltuani useita tuetun työllistymisen menetelmää enemmän ja vähemmän käytäviä tai soveltavia työhönvalmentajia olen päätenyt johtopäätöksen: työhönvalmennuksella voidaan tarkoittaa lähes mitä tahansa erityisryhmille suunnattua kuntouttavaa ja valmentavaa toimintaa.

Laadukas palveluntuotanto edellyttää vahvaa tietoisuutta siitä, mitä olemme tekemässä, kenelle ja millä tavoitteella. Työhönvalmentajan tehtäväkuva onkin määriteltävä osana laadukasta palvelua ja pitkällä tähtäimellä myös työssä jaksamista.

On tiedettävä, mitä palvelu on ja kenelle suunnattu

Koska työhönvalmennus on ostopalvelu, sen piiriin tullaan vain jonkin viranomaisen läheteellä. Mielekäs palveluohjaus edellyttää ohjaavalta taholta tarpeeksi tietoa siitä, mitä palvelu on ja kenelle se on suunnattu.

Kentällä kiertäessäni kuulin useaan otteeseen, kuinka palveluohjauksessa on

edelleen puutteita ja työhönvalmennukseen lähetetään asiakkaita, joiden kuuluisi olla päihde- tai mielenterveyspalveluiden asiakkaina.

On hyvin vaikea tietää, mistä asiakas hyötyy, jos työhönvalmennusta, ohjaavaa koulutusta ja kuntouttavaa työtointa mainostetaan yhtenäisesti asiakkaan elämänhallinnan vahvistumiseksi: kaikki voimaannuttavat, tarjoavat yksilöllistä tukea ja antavat kosketuksen työelämään. Kaikkien niiden jälkeen asiakas on edelleen työttömänä?

Työhönvalmentaja – asiakkaan pelastaja?

Työhönvalmentajalla on erilainen suhde asiakkaaseen kuin esimerkiksi työvoimatoimiston virkailijalla, koska työhönvalmentajalla on enemmän aikaa asiakkaalleen.

Työhönvalmentajalla on kaikki asiakaslähtöisyyden avaimet kädessään. Mikäli tehtäväkuva ei ole määritelty tai se on epäselvä, on varsinkin uudella työntekijällä houkutus ja kiusaus lähteä pelastamaan asiakas: olemaan se, joka ensimmäisenä kuulee ja kuuntelee asiakasta.

Työhönvalmentajan ammattitaidosta on kiinni, miten hän tuntee muut verkoston jäsenet ja kykenee tunnistamaan oman ja muiden vastualueen. Työhön-

valmentaja ei ole päihdetyöntekijä, vaikka hän istuu illan AA-kerhossa yhdessä asiakkaan kanssa voimaannuttaakseen tätä. Työhönvalmentaja ei ole sosiaalityöntekijä ja tukihenkilö, vaikka haluaakin viedä asiakkaan kissan eläinlääkärin ja lähteä mukaan pyöräostoksille. Kaikkea on toki mahdollista perustella työelämälähtöisyydellä, mutta missä vaiheessa on syytä rajata tehtäväkenttää, jos samaan aikaan ei ole aikaa työnantaja-yhteistyölle?

Missä on työelämä?

Jokainen työhönvalmentaja on työsuhteessa työnantajaansa; saa palkkaa ja päivärahoja sekä pystyy tekemään säännöllisen tulon mahdollistamia hankintoja. Osalla työhönvalmentajista työsuhde on määräaikainen, osalla toistaiseksi voimassaoleva. Kuitenkin valmentajien käsitys siitä, mitä avoimilla työmarkkinoilla tarkoitetaan, vaihtelee suuresti.

Työtoiminta toki kehittää elämäntapaa ja tuo mielekästä sisältöä elämään, mutta vammaisten ja vajaakuntoisten integraatio avoimille työmarkkinoille ei toteudu sulkemalla heidät omaan erillisyyksikköön: työtä tehdään pajatyyppisissä säilöntä- ja hoivaorganisaatioissa, joissa mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen on rajoittunut. Työstä ei myöskään makseta tekijöille.

—
"Meidän tulisi juuri
yhdistyksemme kannalta
miettiä, mitä tuettu
työllistyminen tarkoittaa
meillä."

Työvalmentaja

toista täällä

leen palkkaa. Työpanos kelpaa – se on jopa edellytys tilaustöiden tekemiselle – mutta siitä ei olla valmiita maksamaan asianmukaista korvausta.

Toinen kysymys kokonaan on, halutaanko työtoiminnassa olevien hyvien työntekijöiden työllistymistä tukea työkeskuksen ulkopuolelle? Kenen voimin työpaja silloin valmistaa tuotteensa? Pajatyypistä toimintaa perustellaan myös sillä, että ulkomaailmalta suljetussa organisaatiossa erilaisuudesta johtuva kiusaaminen on vähäisempää. Vammaisia halutaan suojella sulkemalla heidät erillisyyksiköön kuntoutumaan – mitä varten?

Teksti: Anne-Mari Ollikainen
projektisuunnittelija
anne-mari.ollikainen@vates.fi

Raportti valmistuu huhtikuun loppuun mennessä

■ VATES-säätiön projektisuunnittelija Anne-Mari Ollikainen on kartoittanut tuetun työllistymisen nykytilaa ja palvelustandardin kehittämistä viime vuoden elokuusta lähtien. Selvityksen tuloksista valmistuu huhtikuun loppuun mennessä raportti. Siinä pureudutaan niin tilaaja-tuottajamallin haasteisiin kuin työhönvalmennuksen paikkaan ja mahdollisuuksiin toimia todellisenä linkkinä avoimille työmarkkinoille.

On hyvin vaikeaa tietää, mistä asiakas höytyy, jos työhönvalmennusta, ohjaavaa koulutusta ja kuntouttavaa työtoimintaa mainostetaan yhtenäisesti asiakkaan elämänhallinnan vahvistamisella, toteaa artikkelissaan Anne-Mari Ollikainen.

2007 — European Year of Equal Opportunities for All

Osallistuminen takaa osallisuuden

■ Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden kansallisessa avajaisseminaarissa Vammaisfoorumin pääsihteeri *Pirkko Mahlamäki* muistutti, että vammaisuus on ihmisoikeuskysymys, joka koskee kaikkia. Erityisesti hän painotti vammaisten omaa osallisuutta:

- Niin kauan kuin me vammaiset olemme päättämässä asioistamme pöydän ääressä, meidänkin asiamme ovat pöydällä.

Vammaisia EU-kansalaisia on runsaat 50 miljoonaa, yli 10 % väestöstä. Yhdessä perheessä neljästä on vammaisen jäsen. Vammaiset jäävät yli kaksi kertaa todennäköisemmin kolmannen asteen koulutuksen ulkopuolelle ja kohtaavat työttömyyttä kaksi kertaa enemmän kuin ei-vammaiset.

- Tärkeintä on vastustaa stereotyyppisiä käsityksiä, ennakkoluuloja ja väkivaltaa. Sitä kautta syntyy keskinäistä arvostusta ja kunnioitusta, korosti Mahlamäki.

- Yhdenvertaisten oikeuksien toteuttaminen on pitkäjänteistä toimintaa, totesi opetusministeri Antti Kalliomäki valtiovalnan tervehdyksessä.

Euroopan komission *Stefan Olsson* huomautti, että niin välitön kuin välillinenkin syrjintä on kitkettava, ja edistettävä tehokkaasti yhdenvertaisuuden toteuttamista työssä, koulutuksessa, kulttuurissa.

EU:n yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden aikana pyörii maassamme kuusi verkostohanketta, joista yksi, "Monimuotoisuus työelämässä", on työmarkkinajärjestöjen koordinoima.

Lisätietoja teemavuoden toiminnoista ja tapahtumista: www.yhdenvertaisuus.fi

Syrjinnän seurantajärjestelmä Suomeen

Suomi on saamassa syrjinnän kansalliset mittaus-, raportointi- ja seurantakriteerit.

■ - Työministeriössä valmisteltu ehdotusteksti lähtee seuraavaksi laajalle lausuntokierrokselle viranomais- ja kansalaisjärjestökentälle, kertoi Stakesin kehittämisspäälikkö *Simo Mannila* VATES-päivillä Helsingissä helmikuussa.

Mannila totesi, että määritelmät ovat kautta linjan yksi keskeinen ongelma, kun pohditaan vammaisuudesta ja terveydentilasta johtuvaa syrjintää.

Syrjinnän seurantatiedon lähteinä hän mainitsi mm. tutkimusohjelmat, asenteet, syrjittyihin kohdistuvat ns. uhritutkimukset, omat ilmoitukset sekä erilaiset tilastot, joiden avulla ilmiötä voi epäsuorasti arvioida. Myös järjestöjen ja neuvottelukuntien toimintatiedot ovat merkittäviä lähteitä.

Syrjinnän raportointia koordinoi työministeriö apunaan seurantar ryhmä. On ehdotettu, että syrjintäraportti tulee viralliseen käsittelyyn kerran neljässä vuodessa, väliraportti vuosittain.

Moninainen ohjaus

Moninainen ohjaus

Pauliina Lampinen

■ "Ohjaustehtävissä toimivien koulutus, työkokemus ja ammattitaita ovat hyvin kirjavia. Ohjaustyöllä on monenlaisia tavoitteita, laaja asiakaskunta ja jäsentymättömät työtehtävät.

Ohjaustehtävät eivät ole kovin selkeästi määritelty työllistämisyksiköissä. Asiakkaan saama palvelu riippuu liiaksi siitä, mihin yksikköön hän joutuu ja minkälaisen ohjaajan ohjattavaksi."

Alalla ei ole juurikaan pohdittu tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä.

Näin toteaa VATES-säätiön kehittämisspäälikkö *Pauliina Lampinen*

kirjoittamassaan Moninainen ohjaus -raportissa. Siihen on koottu Avoimille työmarkkinoille ohjaavan paikallisen toimintamallin, aTOP-projektin ohjauskoulutukseen osallistuneiden ohjaajien kokemuksia ja tulkintoja omasta työstään ja sen tavoitteista. Raportti tuo esiin toimialan ohjauskäytäntöjä, tekee näkyväksi työn tekijät ja avaa ohjaustehtävissä toimivien käsityksiä tasa-arvosta osana ohjaustyötä.

Moninainen ohjaus -raporttia voi tilata VATES-säätiöstä postimaksun hinnalla tai sen voi tulostaa säätiön internetsivuilta www.vates.fi

Pohjolan tuetun työllistymisen toimijat tiivistävät vuorovaikutustaan

■ Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan tuetun työllistymisen kehittäjät pohtivat tammikuussa Kööpenhaminassa palvelun nykytilaa ja tulevaisuuden yhteistyötoiveita sekä -haasteita Pohjolassa.

Vertaillen eri maiden tuetun työllistymisen toimialoja, kehittäjät löysivät kaksi olennaista yhteistä piirrettä:

Työvoimapolitiittivetoinen järjestelmä tarjoaa tuetun työllistymisen tai sille rinnasteista työhönvalmentaja-avusteista palvelua paikallisen työvoimatoimiston asiakkaille.

Toista pääsuuntaa voisi kutsua sosiaalipoliittis- tai kuntoutuskeskeiseksi, sillä sen kohderyhmänä ovat pääasiassa vammaiset ja vajaakuntoiset, jotka työskentelevät suojatyökeskuksissa, mutta myös työhönvalmentajan tukemana normaalissa työpaikassa.

Kokousedustajat nostivat yhteiseksi kehittämiskohteeksi sen, että entistä enemmän pitäisi työllistymisen tukemiseksi painottaa tuetun työllistymisen periaatetta: ensin työ, sitten valmennus. Tuon päämäärän saavuttamiseksi koettiin tärkeäksi lisätä tietojenvaihtoa seminaareista, konferensseista ja tutkimuksesta; kutoa

epävirallinen pohjoismainen tuetun työn verkosto Euroopan verkoston EUSEN sisälle. Myös työhönvalmentajien täydennyskoulutus ja mahdollisuus tutustua eri Pohjoismaiden käytäntöihin nähtiin tärkeäksi.

Kokouksen osanottajat sopivat tiivistävänsä yhteistyötä ensi vuonna Islannissa järjestettävää pohjoismaista konferenssia varten.

Suomea Kööpenhaminan kokouksessa edustivat kehittämisspäällikkö *Pauliina Lampinen* VATES-säätiöstä ja toimitusjohtaja *Harri Halttunen* Työvalmennus-säätiö Tekeväst Jyväskylästä.

Vates-säätiö asetti hallitusohjelmataavoitteet

■ VATES-säätiön mielestä uudessa hallitusohjelmassa ja sen politiikka-ohjelmissa on vammaisille ja osatyökykyisille taattava seuraavien käytännön oikeuksien toteutuminen:

Oikeus ammatilliseen liikkuvuuteen ja elinikäiseen oppimiseen. Oikeus yksilöllisten tarpeiden ja valintojen mukaisiin palveluihin ja ohjaukseen. Oikeus työhönvalmentajan työelämään ulottuvaan pitkäkestoiseen tukeen.

Säätiö edellyttää, että hallitus sitoutuu poistamaan esteet, joita vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden palkkatyön tekemiselle ja avoimille työmarkkinoille työllistymisessä on. Kaikille olisi myös taattava yhdenvertaiset ja yksilölliset työvoimapalvelut riippumatta yksilön toimeentulolähteestä. Vammaisten ja osatyökykyisten työelämään kiinnittymistä tulisi tukea ensisijaisesti työhönvalmentajan sekä työyhteisöihin ja -ympäristöön kohdistettujen toimenpiteiden avulla. Lisäksi lainsäädäntöä on kehitettävä niin, että se tukee vammaisten ja osatyökykyisten yksilöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta suhteessa muihin kansalaisiin.

VATESin hallitusohjelmataavoitteet ovat kokonaisuudessaan luettavissa säätiön nettisivuilla: www.vates.fi

VATES-päivillä sanottua

■ "Julkishallintoa muutetaan liikelaitosmaiseksi. Kun toiminnan tehostamisen nimissä säästetään resursseja, on varottava, ettei eri vammaisryhmiä aseteta keskenään kilpailemaan omasta asemastaan ja saamista palveluista yhteiskunnassa."

Erikoisuunnittelija Victor Savtschenko, Stakes

"Vuoteen 2020 mennessä ns. helpot työt vähenevät koko ajan. Oravanpyörästä putoavat lisääntyvät ja tarve erilaisille apujärjestelmille kasvaa. Yhä suurempi väestönosa ei pärjää markkinaehtoisessa työelämässä, vaan tarve esim. yrityksille, joilla on sosiaalisen työllistymisen luonne, kasvaa. Tätä mieltä oli puolet asiantuntijavastaaajista."

Väestöliiton tutkija Tuomo Martikainen

esitellessään 23 suomalaisen asiantuntijan käsityksiä siitä, miten suomalaisen työelämän monimuotoisuus kehittyi vuoteen 2020 mennessä.

"Olen osallistunut useiden suomalaisten yritysten hallitustyöskentelyyn. Äärimmäisen vähän on niitä hallituksia, jotka edes kerran vuodessa käsittelevät ihmisiä, heidän ongelmiaan ja kehittämistään."

Tekniikan tohtori, dosentti Leenamajja Ojala, Pro Competence Oy

"Työvoiman palvelukeskuksen toimintamalli vaatii jatkuvaa kehittämistä, jottei sen tehtävä rupea hämärtyämään niin, että meillä olisi kaksi työvoimatoimistoa rinnakkain"

Hallitusneuvos Päivi Kerminen, Työministeriö

Miten ylitetään kynnyksen tekijän ja työn välissä?

■ "Alkuaikojen työpaja oli paikka, joka tarjosi työpaikan puoleksi vuodeksi nuorille ilman mitään suurempaa pätkäilyä metodeista ja pedagogiikasta. Eettisesti menttiin suurella sydämellä ja persoona likoon laittaen."

Näin kirjoittaa Valtakunnallisen Työpajajyhdistyksen järjestöpäällikkö *Markku Hassinen* pamfletissa *Kadonneet ja pudonneet - syrjäytymisen sietämätön raskaus*, jonka työpajajhdistys on julkaissut kymmenennen toimintavuotensa kunniaksi.

Pamfletissa useat kirjoittajat pohtivat syrjäytymistä omakohtaisena kokemuksena tai työnsä kautta. Tuloksena on mielenkiintoinen ajatuksia ja kommentteja herättävä kokoelma kokemuksia ja näkemyksiä.

Kirjoittajien kirjo on laajaa: työpajanuori *Aino-Leena Juutisesta* aina ministeri *Filatoviin*. Omia näkemyksiään esittävät myös kansanedustajat,

tutkijat ja työministeriön virkamiehet.

Kirjan ulkoasu on Helsingin kaupungin Mediakyklpylän tekemä ja poikkeaa tavallisesta juhla- ja juhlapöytäkirjatyylisestä omaan nuorekkaaseen suuntaansa.

Kadonneet ja pudonneet - syrjäytymisen sietämätön raskaus -kirjaa voi tilata ilmaiseksi Valtakunnalliselta Työpajajhdistykseltä: www.tpy.fi. Kirja on myös tulostettavissa samasta osoitteesta pdf-versiona.

Vapaaehtoinen vastuu on kilpailukeino

■ Jotkut yritykset kantavat sosiaalista vastuuta enemmän kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Tällä tavoin ne pyrkivät lievittämään yhteiskunnallisia epäkohtia ja parantamaan oman henkilöstönsä asemaa. Pääasiassa yritysten vapaaehtoinen vastuullisuus kohdistuu pieniin, yritysten ja niiden ulkoisten sidosryhmien yhteistyöhankkeisiin, toteaa *Maija-Leena Uimonen* Helsingin yliopistossa vuoden 2006 lopulla hyväksytyssä väitöskirjassaan.

Sosiaalisen vastuun kantaminen on myös kilpailukeino, jolla yritys erottuu kilpailussa kuluttajien huomiosta ja sen avulla se pitää huolta hyvästä maineestaan. Niinpä yritysten vapaaehtoisen sosiaalisen vastuullisuuden taso riippuu paljon siitä, palkitsevatko kuluttajat tällaisia yrittäjiä omilla ostopäätöksillään.

Maija-Leena Uimosen tutkimuksessa oli mukana 20 yritystä, joista 11 kuului yritysten yhteiskuntavastuuta ajavaan Finnish Business and Society -yhdistykseen. Niitä verrattiin yhdeksään muuhun yritykseen.

Suomalaisten yritysten vapaaehtoinen sosiaalinen vastuu, *Työpoliittinen tutkimus 322*. Helsinki 2006, on julkaistu myös työministeriön nettisivuilla: www.mol.fi/ julkaisut.

Kädentaitajia pitää kouluttaa

■ Tulevina vuosina Suomessa siirtyä eläkkeelle 17 000 henkeä vuodessa. Uudellamaalla vanhusväestön määrä kasvaa nopeimmin kun taas työikäisten määrä putoaa nopeimmin Itä-Suomessa ja Lapissa. Näin todetaan työministeriön julkaisemassa *Työvoima 2025 -loppuraportissa*.

Eläköityvien tilalle tarvitaan sekä maahanmuuttajia että oman, työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista koostuvan, reservin käyttöön ottamista.

Työvoiman saatavuus tulee olemaan enemmän rakenteellinen kuin määrällinen ongelma. Erityisesti pitää koulutusta suuntaamalla turvata käden taitoihin liittyvä ammatti-osaaminen.

Palvelusektori on viime aikoina tarjonnut hyvin työpaikkoja. Näin on jatkossakin. Tieto-osaamisen puolelta liike-elämän palvelut, kotitalouspalvelut, hotelli-, ravitsemus-, hoiva- ja terveydenhuoltoalat kasvavat.

Teknologian kehittyessä yhä suurempi osa työpaikoista on tietalojen paikkoja. Tämä aiheuttaa rakennemuutoksen, jossa alueet kilpailevat keskenään osaavasta työvoimasta. Tiedon roolin kasvaminen merkitsee myös työn irtautumista työpaikasta ja vähentää samalla pelkoa työvoimapulasta.

Lähde: *Työelämä* 1/2007

Työvoima 2025 raportti löytyy netistä: www.mol.fi/ > julkaisut > *Työelämä*

VATES-säätiö edistää vammaisten ja vajaakuntoisten työllistymistä ja kuntoutumista.

Toimintamme avainalueita ovat tuettu työllistyminen, sosiaaliset yritykset ja työkeskukset sekä kuntouttava työ ja työyhteisö.

Kehitämme työllistymismuotoja ja kuntoutusmalleja yhdessä käytännön toimijoiden kanssa tuetun työllistymisen FINSE-verkostossa ja sosiaalisten yritysten SOFI-verkostossa.

Tarjoamme asiantuntijapalveluja: tietopalvelua, koulutusta, konsultointia ja ohjausta.

Vaikutamme työllistymistä edistävään sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaan, työmarkkinoihin sekä työllistymis- ja kuntoutusjärjestelmiin.

Vuonna 1993 perustetun säätiön taustavaikuttajiin kuuluu 35 yhteisöä:

Avain-säätiö
Epilepsialiitto ry
Etelä-Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry
Etelä-Suomen lääninhallitus
Invalidiliitto ry
FILHA ry
Hengitysliitto HELI ry
Kanta-Hämeen Hengitys ry
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Kiipulasäätiö
Kuntoutussäätiö
Kuulonhuoltoliitto ry
Kurojen Liitto ry
Kurojen palvelusäätiö
Kuopion Seudun Hengitysyhdistys ry
Kärkällä samkommun
Lihastautiliitto ry
Laptuote-säätiö
Mielenterveyden Keskusliitto ry
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Parik-säätiö
Puustellin tuki ry
Päijät-Hämeen Hengitysyhdistys ry
Päijät-Hämeen koulutus konserni -kuntayhtymä
Pääjärven kuntayhtymä
Raina-säätiö
Rinnekotli-Säätiö
Satakunnan erityishuoltopiirin kuntayhtymä
Suomen CP-liitto ry
Suomen Mielenterveysseura
Suomen MS-liitto ry
Turun Seudun Hengitysyhdistys ry
Uudenmaan Vammaispalvelusäätiö
Yritystaito Oy

VATES-säätiö

PL 40, Oltermannintie 8,
00621 Helsinki
Puh. (09) 7527 551
Faksi (09) 7527 5521
www.vates.fi

Julkaisut

Moninainen ohjaus

Ohjaajien näkemyksiä ja kokemuksia ohjauksesta ja tasa-arvosta sosiaalisen työllistämisen toimialalla

Pauliina Lampinen

Tämä raportti kokoaa yhteen Euroopan sosiaalirahaston aTOP- projektin ohjaus- koulutukseen osallistuneiden ohjaajien kokemuksia ja tulkintoja omasta ohjaus- työstään ja sen tavoitteista. Raportti tuo esiin sosiaalisen työllistämisen toimialan ohjauskäytäntöjä, tekee näkyväksi työn tekijät, heidän taustansa, asiakasryhmänsä sekä heidän omat käsityksensä työ- tehtävistään ja työnsä tavoitteista. Toisaalta se avaa ohjaustehtävissä toimivien käsityksiä tasa-arvosta osana ohjaustyötä.

2006, 60 s.

Kirja on tulostettavissa internetistä osoitteesta: www.vates.fi/kirjat

Tuettu työllistyminen

Näkökulmia tuetun työllistymisen työhön- valmennukseen

Toim. Leena Sariola

Kirja tuo erilaisia näkökulmia tuettuun työllistymiseen. Se tutustuttaa tuetun työllistymisen ideologiaan ja mahdollisuuksiin työllistää vajaakuntoisia ja heikossa työmarkkina-asemassa olevia ihmisiä työvalmentajan tuella. Kirjan kirjoittajina ovat alan asiantuntijat ja käytännötoimijat.

2005, 104 s., 20 euroa + toimituskulut

Työlainsäädännön perusteita työ- valmentajille

Jaana Paanetoja

Tässä vihkosessa työoikeuden perusasiat on esitetty helppotajuisesti ja pääsääntöjä painottaen. Mukana on mm. työsopimuksen sopiminen ja työehtosopimusten vaikutus. Teos on tarkoitettu erityisesti tuetun työllistymisen mallin mukaiseen toimintaan. Tavoitteena on herättää lukija pohtimaan työoikeudellisia asioita eri näkökannoista.

2005, 43 s.

Kirja on tulostettavissa internetistä osoitteesta: www.vates.fi/kirjat

Säätiön julkaisujen tilaukset internetistä osoitteesta: www.vates.fi/julkaisut

Henkilöstö

Työllistämispalvelujen kehittäminen – FINSE-verkosto

Kehittämispäällikkö

Pauliina Lampinen

(09) 7527 5504, 050 408 7734

Projektsuunnittelija

Anne-Mari Ollikainen

(09) 7527 5525, 050 576 7514

Sihteeri

Eija Andelin

(09) 7527 5501

Sosiaalinen yrittäjyys – SOFI-verkosto

Kehittämispäällikkö

Jarmo Kujanpää

(09) 7527 5567, 040 588 0007

Yritystutkija

Kari Karhu

(09) 7527 5569, 044 512 5128

Sihteeri

Satu Kivilinna

(09) 7527 5507

Sosiaali- ja työvoimapolitiittinen vaikuttaminen, mielenterveys- kuntoutuksen verkosto

Kehittämispäällikkö

Ellen Vogt

(09) 7527 5503, 0440 724 942

Tiedotussihteeri

Arto Vilmi

(09) 7527 5568

Viestintä

Tiedottaja

Juha Saarinen

(09) 7527 5506, 050 378 7959

Vt. tiedottaja

Heikki Manninen (osa-aikainen)

(09) 7527 5526, 050 5273 705

Tutkimus

Tutkija / talouspäällikkö

Pasi Ylipaavalniemi

(09) 7527 5508, 044 521 2133

Hallintoasiat

Toimitusjohtaja

Marjatta Varanka

(09) 7527 5505

Tiedotus- ja koulutussihteeri

Marianne Kaunismäki

(09) 7527 5502

Talussihteeri

Vuokko Heikkilä-Kankkonen

(09) 7527 5509

. LF14

Virtaa verkostoista!

Mielenterveyskuntoutuksen
ja työhönvalmennuksen
ja FINSE-verkoston
yhteisseminaari

Yhteistyössä Työvalmennussäätiö Tekevän kanssa

8.- 9.5.2007

Vanha Ortopedia, Jyväskylä